

УДК 37.016:811.161.2
DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-2-59-64

Василець О. П.

студентка 4 курсу філологічного факультету
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя,

Білоусова Н. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

СТОРИТЕЛІНГ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються основні підходи до аналізу сутності поняття "сторителінг" та використання даного методу на уроках української мови. Проаналізовані поняття "сторителінг", "мовна компетентність", означено характерні ознаки та функціональні особливості використання сторителінгу на уроках української мови. Наголошено на тому, що важливими засобами педагогічної діяльності вчителя є інноваційні форми навчання, які дозволяють засвоїти матеріал за рахунок аудіальної сприйнятливості учнів.

Визначено уміння учнів, над якими має працювати вчитель з метою формування навички складати розповіді: уміння правильно підібрати історію, потрібно розуміти важливість розповіді, добір ефектного початку розповіді, логічне вибудовування розповіді, уміння висловити своє ставлення до розповіді.

З'ясовано, що сторителінг може бути як пасивним, так і активним.

Технологія сторителінгу допомагає досягти певних результатів під час вивчення української мови: поживлення атмосфери у класі, зняття напруженості, створення невимушеної обстановки; учні краще запам'ятовують правила чи слова – винятки; він є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між вчителем та учнями, засобом повернення та утримання їх уваги.
Ключові слова: сторителінг, мовна компетентність учнів, уміння.

Постановка проблеми. Реформування загальноосвітньої школи, вдосконалення системи вивчення української мови, потребує пошуку інноваційних методів навчання. Сучасні закони вимагають удосконалення рівня освіти до європейського. Школярі повинні розвиватися інтелектуально, що є базою для подальшого навчання.

На сьогоднішній день учні є досить інформованими, тому щоб їх зацікавити потрібно використовувати сучасні технології навчання. Одним із важливих засобів педагогічної практики вчителя є такі форми навчання, що дозволяють засвоїти матеріал за рахунок аудіальної сприйнятливості учнів. Серед багатьох нових засобів навчання належне місце посідає метод "сторителінгу".

Тому актуальність дослідження даного питання не викликає сумніву, адже зараз вчитель має застосовувати нові методики, які допомагають формувати мовну компетентність учнів через впровадження у навчальний процес методів, які дозволяють "говорити і слухати".

Аналіз останніх досліджень. Метод сторителінгу у педагогіці почав використовуватися ще з 90-х років ХХ століття. На той час були відомі в основному закордонні праці, таких науковців як: К. Egan, М. Narrative.

В Україні дослідження методу сторителінгу почали нещодавно і на сьогодні він вважається інновацією в освіті. З вітчизняних праць можна знайти статті: О. Караманова, М. Василюшиної, К. Симоненка, Н. Гуциної.

Мета статті – проаналізувати стан проблеми використання сторителінгу на уроках української мови.

Для вирішення вказаної мети поставили такі **завдання**:

1. Розкрити сутність поняття "сторителінг";

2. Визначити основні засоби навчання учнів української мови за допомогою даної методики.

3. Проаналізувати доцільність та ефективність використання сторітелінгу на уроках української мови.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям сторітелінг (story – історія; telling – розповідати) варто розуміти метод донесення інформації до аудиторії шляхом розповідання смішних, зворушливих або повчальних історій з реальними або вигаданими персонажами. Даний метод поєднує в собі психологічні, управлінські та інші аспекти і дозволяє не лише ефективно донести інформацію до аудиторії, а й мотивувати її на певні вчинки й отримати максимально високі результати.

У 2006 році ця технологія була визнаною, як найкраща бізнес-ідея. Девід Армстронг уперше представив технологію широкому загалу. Він застосував сторітелінг у роботі з показниками покращення успішності та навчанні новачків.

Девід Армстронг під час роботи над методом урахував той факт, що історії цікаві, захоплючі, учні асоціюють із власним досвідом і вони краще запам'ятовуються, ніж правила. Їм надається більше значення, а тому і вплив на поведінку людей сильніший. Використання сторітелінгу сьогодні, не обмежується лише бізнесом, його активно використовують в інших сферах діяльності людини: маркетингу, коучингу, ораторській майстерності та освіті.

Метод сторітелінгу має свою особливість, а саме нестандартність його проведення. Сторітелінг можна віднести до зразка інформаційно-ігрового проекту, що сприяє формуванню практичних умінь і навичок.

Кожному зрозуміло, що однотипні уроки знижують учнівську активність, притупляють увагу.

Методу сторітелінгу притаманна групова форма навчання, що допомагає учням реалізувати комплексні цілі, засвоїти базу знань, сформувати навички самоконтролю, вміння висловлювати особисту думку, враховувати думки інших. Під час застосування даного методу учні не лише сприймають певну інформацію, а й беруть активну участь у її засвоєнні, опановують засоби самостійного їх поповнення і розширення.

Для того, щоб підібрати історію для уроку української мови, потрібно орієнтуватися на аудиторію. Одним до вподоби емоційні історії-казки, іншим – детективні історії тощо. Розповідь – історія будь-якого виду має кілька ключових принципів:

1. Присутній персонаж.
2. Зберігається інтрига.
3. Наявний сюжет історії.

Використання сторітелінгу на уроках української мови – це один з видів інноваційних педагогічних технологій, який допомагає учням засвоїти матеріал, поданий у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку його особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожної дитини, дозволяє проявити активність та творчість.

До складових історії методу сторітелінгу належать: герой, сюжет, тема та ідея.

Можливо виникне питання, а чому саме історія?

- Історія доступна: легше сприймається учнями, ніж описи, реалізує принцип доступності навчання.

- Викликає емоції: впливає на почуття учнів, а це допомагає підвищити рівень концентрації уваги.

- Динамічна: сучасні учні краще сприймають динамічну історію, ніж текст іншого типу.

- Викликає асоціації: при розповіді використовуємо презентації, малюнки, реалізується принцип наочності.

- Мотивує: в кожній історії є герой, який в процесі боротьби, праці змінюється і мотивує до цього учнів.

Технологія сторітелінгу має різні напрямки: психологія, педагогіка, ораторська майстерність, дидактика. Для того, щоб зацікавити своєю історією, потрібно мати великий словниковий запас.

Щоб навчити учнів розповідати історії так, щоб однокласники уважно слухали, вчитель має працювати над формуванням таких умінь:

- 1) уміння правильно підібрати історію;

- 2) потрібно розуміти важливість розповіді;
- 3) добирати ефективний початок розповіді;
- 4) логічно вибудовувати розповіді;
- 5) висловлювати своє ставлення до розповіді.

Науковці виокремлюють активний та пасивний сторітелінг. Під активним сторітелінгом розуміють, що за створення історії та її розповідь відповідає вчитель. У пасивному сторітелінгу вчителю допомагають учні. Використання того чи іншого виду залежить від уроку, теми заняття, а також від особистих побажань педагога.

Використання пасивного сторітелінгу оптимально підходить для початку вивчення нової теми. Під час розповіді можна подати нові правила. Активний – варто застосовувати для закріплення знань. Учні будуть створювати історії самостійно, а завдання вчителя – направляти їх вірним шляхом.

Складно переоцінити можливості сторітелінгу у викладанні української мови. Це щось нове, ще незвідане, що буде привертати увагу учнів.

Підготовчий етап включає в себе: обмірковування ситуації, де можна на уроці застосувати техніку сторітелінг; вибір (або складання) історії (з урахуванням інтересів дітей, програмного матеріалу, рівня складності, національної культури); планування уроку (або його частини): постановка мети, завдань, розробка, підбір вправ, що сприяють їх досягненню, допомагають застосувати на практиці знання, отримані при прослуховуванні історії, розподіл часу.

Оскільки сторітелінг передбачає сприйняття мови на слух, то насамперед необхідно говорити про розвиток комунікативних навичок, тому другий етап доцільно розбити на три підетапи: до прослуховування історії, під час прослуховування історії, після її прослуховування.

Багато залежить від установи, даної вчителем, тому дітей необхідно підготувати до сприйняття історії. Варіанти підготовки можуть бути різноманітними.

Спеціально підготовлені питання, різні твердження, грамотно підібраний словник, допоможуть учням передбачити, про що далі піде мова. Тут вступає в силу смислове і лексичне прогнозування, крім того, розвивається уява і мислення. На допомогу можуть прийти технічні засоби: можна підготувати презентацію з картинками, що ілюструють ситуації з історії і гармонійно вписати її в підготовчий етап.

Головне завдання вчителя під час прослуховування історії – допомогти дітям зрозуміти її. Необхідно використовувати міміку, жести, різні інтонації голосу, всілякі рухи. В процесі сторітелінгу з'єднуються правила гри з модельованою ситуацією, з одного боку, і підлягає засвоєнню, тренуванню та активізації матеріалом – з іншого. Це дозволяє створити умови для активної участі дітей у процесі спілкування, для забезпечення достатньої кількості повторень при збереженні новизни і поступовим ускладненням.

Після прослуховування історії можливе використання тренувальних вправ. Крім того, після прослуховування історії можна використовувати вправи, спрямовані на розвиток творчих здібностей дітей (створити ілюстрації до історії, виготовити маски для персонажів, придумати свою історію і т. п.).

У старших класах учні здатні самостійно придумувати історії. Навчання мистецтву сторітелінгу сприяє розвитку вміння говорити красиво, емоційно, так, щоб весь час утримувати увагу аудиторії. Саме цього вміння часто не вистачає нинішнім школярам, особливо на уроках української мови.

У педагогічній діяльності рефлексія є таким же необхідним компонентом, як і в будь-якій людській діяльності.

Етап рефлексії дуже важливий, оскільки він покликаний не завершити роботу, а вивести її на новий, більш досконалий рівень.

Приємом рефлексії досить привабливий у силу того, що він дозволяє дитині всебічно розвиватися, і при цьому враховуються його психологічні, вікові особливості. Розвивається уява, пам'ять, спостережливість, увага, мова, пластичність. При цьому присутня природна мотивація: кожна дитина з дитинства любить слухати різні історії, особливо казкові. При їх прослуховуванні виникає позитивний емоційний заряд. Крім того, при використанні даної техніки відбувається формування такої соціальної навички як дружня взаємодія з людьми.

Прикладом використання активного сторітелінгу на уроці української мови може бути таке завдання: складіть невеличку розповідь на вільну тему, вживаючи не менше 20 прикметників чи іменників. Таке завдання збільшує словниковий запас, впливає на точність і чистоту мови, закріплює знання про частини мови.

Ще одним завданням, що розвиває усне та писемне мовлення, є підбір усіх відомих синонімів, наприклад, до слова "коса". Для того, щоб зацікавити учнів, можна поекспериментувати та разом пошукати синоніми до молодіжного сленгу, а потім додати їх в історію.

Технологія сторітелінгу допомагає отримати такі результати на уроці української мови:

1. Пожвавити атмосферу у класі, зняти напруженість, створити невимушену обстановку.

2. Учні краще запам'ятовують правила чи слова – винятки.

3. Сторітелінг є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між вчителем та учнями, засобом привернення та утримання їх уваги.

Цікавим є використання технології сторітелінгу під час заучування на уроках української мови словникових слів. Для кращого запам'ятовування ці слова включають у зв'язну розповідь, що супроводжується схематично. Чим кумедніші та простіші ці історії, тим швидше їх запам'ятовують учні, переказуючи їх один одному. Переказ спирається на малюнок, а вже згодом залишаються тільки ті слова, які слід запам'ятати.

На уроках української мови використання сторітелінгу можливе майже при вивченні кожної теми. Наприклад, вивчаючи числівники, можна запропонувати учням вигадати та розказати історію, у якій ключову роль мають грати саме цифри. Те саме з частинами мови, розділовими знаками тощо. Історія може бути як у кожного своя, так і колективна – наприклад, коли кожне наступне речення історії вигадує та проговорює новий учень.

Під час вивчення теми "Види мовленнєвої діяльності" у п'ятому класі для відтворення в пам'яті школярів таких видів мовленнєвої діяльності як говоріння та слухання доречно використати популярні сьогодні кубики Rory's story. Вивчення цієї теми збігається з тижнем "Увага! Діти на дорозі!", тому в позакласній роботі вчитель може запропонувати дітям створити власноруч три кубики на зазначену тематику, а потім на уроці української мови учитель пропонує об'єднатися в групи та створити власні історії на тему: "Безпека на дорозі". Креативність мислення школярів просто вражає. Такі уроки минають швидко й захоплено. Під час такої роботи можна повторити не тільки правила поведінки, а й дбати про власну культуру мовлення. Реалізується компетентнісний підхід у навчанні, відповідно до вимог НУШ.

При вивченні теми "Культура мовлення і комунікації" в 11 класі, можна також застосувати технологію сторітелінгу. У підручнику правила подані у досить незручній для запам'ятовування формі. У такій послідовності запам'ятовується від 5 до 7 ситуацій, але якщо подати їх у вигляді історії, то учні запам'ятовують більше.

Ще одним прикладом використання сторітелінгу на уроках української мови є – написання історії про себе. Історія про себе – це гарний привід описати свої вчинки та почуття, проаналізувати власні дії, оцінити наслідки, зробити висновки на майбутнє. Не потрібно вимагати від учнів одразу правильної структури та граматично правильних висловлювань. Нехай кожен учень напише історію так, як розповідає її вголос. Потрібно пояснити дітям, що написання будь-якої історії вимагає часу, і спочатку потрібно записати так, як би ти хотів її розповісти комусь, а потім перечитати та відредагувати. Розкажіть учням, що це важливі етапи створення авторського тексту. Жоден автор не має одразу гарно написаного тексту, він також переписує, доповнює, закреслює... Дайте зрозуміти учням, що кожна без винятку історія чогось вчить. Запропонуйте в кінці написати чого вони навчилися саме з цієї історії.

Отже, як бачимо, технологія сторітелінгу розширює словниковий запас учнів, вчить правильно писати тексти різної складності, адже наступним етапом вивчення даної теми є написання складніших творів.

Висновки. У результаті аналізу наукової літератури було проаналізовано поняття сторітелінг, здійснено аналіз цього феномена, який дозволив прийти до висновку, що під час використання технології сторітелінгу охоплюється комунікативна, мовна та мовленнєва компетенції школярів. Вчитель повинен розуміти, що учні по-

різному сприймають матеріал і саме тому творче ставлення до роботи й навчання – запорука ефективного уроку. Діти повинні максимально проявляти себе на уроках.

На нашу думку, метод сторітелінгу потрібно заохочувати та поширювати на уроках української мови, тому що він допомагає не тільки запам'ятати матеріал, а й збагатити усне мовлення. У сучасній освітній ситуації такий метод є варіантом неформального навчання і використовується як додатковий.

Література

1. Баканова С. Сторителлинг: как стать рассказчиком историй: цикл статей первопроходца русского сторителлинга "Школа эффективных сторителлеров". URL: <http://parispress.ru/master-klassy/avtoram/>.
2. Герасименко О. Сторителлинг – эффективный вариант неформального обучения. URL: <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=6330>.
3. Далецкая М. Э. Многоликий сторителлинг: современные технологии или хорошо забытое старое? *Библиотека в школе. Первое сентября*. 2014. № 3 (318). С. 19-23.
4. Симмонс А. Сторителлинг. Как использовать силу историй. Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2013. 272 с.
5. Сторітелінг як ефективний варіант неформального навчання. URL: <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.html>.

References

1. Bakanova, S. *Storytelling: how to become a storyteller: a series of articles by the pioneer of Russian storytelling, School of Effective Storytellers*. URL: <http://parispress.ru/master-klassy/avtoram/> [in Russian].
2. Herasyenko, O. *Storytelling – an effective option for non-formal learning*. URL: <http://www.trainings.ru/library/articles/?id=6330> [in Russian].
3. Daletskaya, M. E. (2014). *Mnolykiy storitelling: sovremennyye tekhnolohyy yly khorosho zabytoe staroe?* [The many faces of storytelling: modern technology or the well-forgotten old?] *Byblyoteka v shkole. Pervoe sentiabria – Library at school. First of september*, 3 (318). 19-23 [in Ukrainian].
4. Symmons, A. (2013). *Storytelling. Kak yspolzovat sylu ystoriy* [Storytelling as an effective non-formal learning option]. Moskva: Mann, Yvanov y Ferber [in Russian].
5. *Storitellinh yak efektyvnyi variant neformalnogo navchannia* [Storytelling as an effective non-formal learning option]. URL: <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.html> [in Ukrainian].

Василец О. П.

студентка 4 курса филологического факультета Нежинского государственного университета имени Николая Гоголя

Белоусова Н. В.

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики, начального образования и образовательного менеджмента Нежинского государственного университета имени Николая Гоголя

Сторителлинг на уроках украинского языка

В статье рассматриваются основные подходы к анализу сущности понятия "сторителлинг" и использования данного метода на уроках украинского языка. Проанализированы понятия "сторителлинг", "языковая компетентность", отмечено характерные признаки и функциональные особенности использования сторителлингу на уроках украинского языка.

Отмечено, что важными средствами педагогической деятельности учителя являются инновационные формы обучения, которые позволяют усвоить материал за счет аудиальной восприимчивости учеников.

Определены умения учащихся, над которыми должен работать учитель с целью формирования навыка составлять рассказы.

Ключевые слова: сторителлинг, языковая компетентность учащихся, умения.

Vasilets O.P.

3rd year student, Faculty of Philological, Nizhyn Mykola Gogol State University,

Bilousova N. V.

Candidate of Pedagogic Sciences (PhD), Associate Professor, Department of Pedagogy, Primary Education and Educational Management, Nizhyn Mykola Gogol State University

Storytelling on Ukrainian language lessons

The article deals with the main approaches to the analysis of the essence of the notion of poking and the use of this method in the lessons of the Ukrainian language. The standardization of the word "potelling", "linguistic competence" was analyzed, and the characteristic features and functional peculiarities of the use of psionitelng in Ukrainian lessons were identified.

It is emphasized that the most important means of pedagogical activity of the teacher are innovative forms of study, which allow to master the material at the expense of audiences' susceptibility of students.

The ability of students to work on is to be done by a guest in order to develop skills in compiling narratives: the ability to correctly pick up a story, to understand the importance of a story, the choice of a spectacular story start, the logical layout of the story, the ability to express your attitude to the story.

It has been found out that pokingtelng can be both passive and active.

The technology of pohotelling helps to achieve certain results during the study of the Ukrainian language: the revival of the atmosphere in the classroom, the removal of tension, the creation of a relaxed atmosphere; Students better remember rules or words - exceptions; it is one of the easiest and quickest ways to establish contact between a teacher and students, a means of attracting and retaining their attention.

Key words: pageing, linguistic competence of students, abilities.